

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 21 (3525) ●

● ЧАЦВЕР, 8 ЧЭРВЕНЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Перамаглі беларускія дзяўчаты
Дзве беларускі паспяхова паўдзельнічалі ў фальклорна-этнаграфічным конкурсе “ЭтноЛік”, які праходзіў у Самарскай вобласці **Стар. 2**

Ад Скарыны да SKARYNA
І ў эпоху ІТ-тэхналогій прадаўжаюцца асветніцкія традыцыі Францыска Скарыны **Стар. 3**

Восем гадоў і Вечнасць
У Яраслаўлі прайшла гульня на кубак Музея Максіма Багдановіча **Стар. 4**

ТРАДЫЦЫ

“Спевы матулі” пачулі

Прыгожа святкаваліся ў Маскве 20-я ўгодкі беларускага фальклорна-этнаграфічнага ансамбля “Кірмаш”

Іван Іванаў

Мастацкая кіраўніца гурта Ірына Капчынская даслала ў рэдакцыю фотаздымкі з вялікага юбілейнага канцэрта “Спевы матулі”, які прайшоў 27 красавіка на сцэне Дзелавага і культурнага комплексу пры Пасольстве Беларусі ў Расіі. Прыклала і даведачныя, тэкставыя матэрыялы “на тэму юбілею”.

Перад канцэрта ладзілася этна-выстава. На ёй былі стэнды, прысвечаныя 20-м угодкам “Кірмаша”, і яшчэ беларускім выцінанцы ў Маскве, беларускім этнографам. Дарэчы, матэрыялы прадаследчыкаў беларускай культуры Ірына Германуна збірае даўно, сістэматызуе, і ў яе “калекцыі” ўжо больш за 500 імён! Асабліваю ўвагу шматлікіх гасцей і ўдзельнікаў свята прыцягваў стэнд “Ускользаючая натура народнай беларускай одежы”. На ім былі прадстаўлены так званыя рэплікі-рэканструкцыі народных касцюмаў, якія паводле экспанатаў з беларускіх музеяў зрабіла Ірына Капчынская. Дэманстраваліся на гэты раз Дзісенскі, Кобрынскі ды Неглюбскі строі — з розных рэгіёнаў Беларусі.

“У нашым святочным канцэрте паўдзельнічалі дзіцячыя творчыя

Шматлікія віншаванні прымае кіраўніца гурта-юбіляра Ірына Капчынская

калектывы, у рэпертуары якіх ёсць танцавальныя распрацоўкі паводле традыцыйных схем беларускіх этнографу 50-х гадоў мінулага стагоддзя. Гэта быў падарунак не толькі ансамблю-юбіляру, але і ўсёй Беларусі: як знак любові, знак павагі да яе”, — чытаем у пісьме Ірыны Германуны. Яшчэ выступалі сябры “Кірмаша”: заслужаныя нацыянальныя калектывы Масквы і заслужаныя артысты і работнікі культуры. Сярод іх знаходзім у праграме канцэрта хор “Атал” Таварыства чувашскай культуры, ансамбль рускай народнай песні “Беседушка”, фальклорны гурт “Хоровод”, ансамбль духоўнай музыкі “Медина” з Татарскага

культурна-асветніцкага цэнтра Масквы, мужчынскі фальклорны гурт “Ломиси” з суполкі “Грузинское землячество”. Выступала і кіраўніца Таджыкскага культурнага цэнтра Хуршэда Хамракулава. Робім выснову, што беларусы ў Маскве — паважаныя і дружалюбныя, яны не замыкаюцца ў сваім вузкім коле, актыўна “ідуць у народ”, сябруюць з творчымі людзьмі розных нацыянальнасцяў.

У другой частцы канцэрта была прадстаўлена ўласная праграма гурта “Кірмаш” пад назвай “Спевы матулі”. Прысвячалася яна “беларускім этнографам і народнаму вясковому фальклору Беларусі”. Як вядома, менавіта з народных крыніц праз пасрэдніцтва

этнографу “дапльваюць” у рэпертуар гурта ўнікальныя песні, пасля беражліва, з любоўю адаптуюцца для сцэны. А на сцэне Дзелавага і культурнага комплексу, акрамя самой Ірыны Капчынскай, выступалі яе сябры “кірмашоўцы” Таццяна Елісеева, Ніна Селіверстава, Людміла Сапелкіна і дудар Антон Пішчулін. Паводле праграмы, гучала 10 песень з розных рэгіёнаў Беларусі, танцавальны найгрыш “Падшачка” і кампазіцыя на дудзе “Гучаць напевы тутэйшых”. І ўсё творы — унікальныя. Скажам, песню “Ды на гары мак, мак” запісаў яшчэ ў 30-я гады XX стагоддзя на Магілёўшчыне знакаміты кампазітар Мікалай Чуркін. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

На музейным пляцы ў Гайнаўцы

Беларускі этна-фэст, які прайшоў у мінулыя выхадныя ў Польшчы, дае занятак для працавітых рук і спахыву для чуйнай душы

З публікацый у сацыяльных сетках інтэрнэта, электронных СМІ стала вядома: 4 чэрвеня ў Польшчы прайшоў чарговы, ужо XIII Беларускі этнаграфічны фестываль “Культура на сходах музея”.

Нагадаем, што ў назве фэсту згаданы будынак Музею беларускай культуры ў Гайнаўцы. Шэраг этнаграфічных майстар-класаў, забаўляльных дзеяў там праходзяць улетку — на адкрытай пляцоўцы. Усе, хто наведвае фэст, могуць больш даведацца пра традыцыйныя рамёствы беларусаў, а таксама паспрабаваць нешта й зрабіць сваімі рукамі. На гэты раз ладзіліся майстар-класы па ткацтве на сапраўдных кроснах, па вырабе посуду на ганчарным крузе. Можна было павучыцца, як плесці рэчы з саломкі, разьбе па дрэве ды іншым штуркарам.

На фэсце можна было пакаштаваць розныя стравы з бульбы ды мяса. Пры музейным пляцы працавалі крамы з рукадзеллем, кнігамі, сувенірамі. Забаўлялі гасцей дзіцячыя калектывы “Калібка” і “Сундучок”, гурты з Гайнаўкі Axel, Progres, Metro, Dawid Szymczuk Band, мінскі фолк-рок гурт Relikt.

Даведка ГР. У 1983-м улады Гайнаўкі перадалі пад Беларускі музей зямлю і будынак у цэнтры горада. Тое адбылося па хадайніцтве суполкі мясцовых беларусаў. Таварыства “Музей і асяродак беларускай культуры ў Гайнаўцы” — гэта няўрадавая суполка беларускай меншасці ў Польшчы.

ЯК СПРАВЫ, ДЫСПАРА?

Ушанавалі Песняроў

Беларуская грамада Малдовы сумесна з Беларускім культурным цэнтрам Малдовы правялі вечарыну, прысвечаную 135-м угодкам народнага пісьменнікаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа

Ушаноўваць вялікіх суродзічаў — гэта добрая традыцыя беларусаў у Малдове. Праз такія імпрэзы ўмацоўваецца наша духоўная паязь з роднай Бацькаўшчынай. Падвышаецца станочны імідж і Беларусі, і народа, які рухаецца ў будучыню — з павагай да мінулага. На гэты раз, 26

траўня, сябры грамады й шануюныя госці вечарыны спачатку паглядзелі фільм пра жыццё і творчасць класікаў беларускай літаратуры. Потым паэты з ліку сяброў грамады Вера Сугак і Сяргей Якімаў чыталі свае вершы — на беларускай мове. А старэйшына суполкі, ветэран Вялікай Айчыннай вайны Уладзімір Вайцяховіч прачытаў некалькі вершаў Якуба Коласа.

Наша творчая імпрэза была дастасавана да святкавання Дзён славянскага пісьменства і культуры. І гэта не выпадкова: Песняры-юбіляры зрабілі важкі ўнёсак у скарбонку сусветнай культуры. На іх творах і

па гэты час выхоўваюцца патрыёты Бацькаўшчыны, якія любяць родны кут, але й паважаюць традыцыі розных іншых народаў. Вось і ў нас на вечарыне выступілі й госці: рускія паэты Святлана Вакарава і Святлана Гарнастая. А яшчэ на балгарскай мове чытаў вершы Юрый Дулгеру. Потым вядомы пушкініст Віктар Кушнарэнка распеў пра сувязі творчасці Аляксандра Пушкіна з творчасцю Янкі Купалы і Якуба Коласа. Затым Любоў Бурлак праспявала душэўную ўкраінскую песню. І далей ужо ўсе прысутныя пад гітару праспявалі гімн “Мы — беларусы” ды вядомую песню

Святочная імпрэза ў Кішынёве

Эдуарда Ханка на словы Ніла Гілевіча “Вы шуміце, бярозы”. Вось які прыгожы вянок славянскага братэрства мы разам змайстравалі!

У нашай цёплай, сяброўскай бядзе паўдзельнічалі старшы саветнік Амбулсады Беларусі ў Малдове Аляк-

сандр Істомін, жонкі Амбулсараў Беларусі, Расіі ды Балгарыі, кіраўніца Рускай абшчыны Малдовы Людміла Лашчонава У канцы ж імпрэзы былі святочны торт і шампанскае.

Юры Статкевіч, кіраўнік Беларускай грамады Малдовы

ТАЛЕНТЫ З ДЫЯСПАРЫ

Перамаглі беларускія дзяўчаты

Дзве беларускі паспяхова паўдзельнічалі ў фальклорна-этнаграфічным конкурсе “ЭтноЛик”, які праходзіў у Самарскай вобласці

Мікалай Бойка

У Паволжы, як вядома, жывуць прадстаўнікі розных народаў. І каб прыцягнуць увагу моладзі да этнічнай культуры, каб юнакі ды дзяўчаты з павагай ставіліся да самабытнасці розных народаў — дзеля таго ў гарадской акрузе Самара праводзіцца Абласны фальклорна-этнаграфічны конкурс “ЭтноЛик”. Сёлета ў сярэдзіне мая — ужо ў трэці раз. Арганізатарамі непаўторнага шматнацыянальнага свята выступаюць Самарскі дзяржінстытут культуры сумесна з абласным Домам дружбы народаў, рэгіянальнай грамадскай арганізацыяй “Саюз народаў Самарскай вобласці” і Самарскім абласным гістарычна-краязнаўчым музеем імя П. Алабіна. Ад Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў “Руска-Беларускае Братэрства 2000” у творчым форуме паспяхова паўдзельнічала Кацярына Стрынакова. Яна, дарэчы, у суполцы і намесніца кіраўніцы моладзевага аддзялення, і мастацкая кіраўніца беларускага харэаграфічнага ансамбля “Сяброўкі”.

Паразважаем на тэму

Спявае Марына Кірылава

этна... Здавалася б, у сучасным свеце “правіць бал” глабалізацыя, сціраюцца нашы нацыянальныя, моўныя, рэлігійныя адметнасці. Ды ўсё ж нацыянальныя пачуцці кожнага з нас — важны элемент супольнай культуры. А ці заўсёды мы паважліва ставімся да такіх пачуццяў людзей, да іх гісторыі, мовы, традыцый ды звычаяў, да каштоўнасцяў іншай культуры і мастацтва? Не сакрэт: ва ўсім гэтым праяўляецца агульны культурны ўзровень чалавека. Зрэшты, у шматнацыянальным Савецкім Саюзе мы так усё й выхоўваліся, так і прывыкалі жыць. Цяпер жа часам бывае: ці то

саромеемся свайго мінулага, ці то баімся быць “не сучаснымі”...

Зрэшты, нашы супляменнікі ў Самары згадваць пра савецкае мінулае не саромеюцца і не баяцца. “Мы ж выраслі, жылі ў Саюзе, былі па духу інтэрнацыяналістамі, і гэта была важная частка нашага жыцця, — разважае Ірына Глуская, прэзідэнт Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. — Нас выхоўвалі як адзіную, дружную шматнацыянальную сям’ю, не робячы адрозненняў паміж беларусам і татарынам, рускім і армянінам, украінцам і грузінам... Сёння ж можна толькі радавацца, калі моладзь цікавіцца нацыянальнай культурай — як сваіх продкаў, так і народаў іншых. Варта дружна жыць з усімі людзьмі — тады і жыццё тваё не здоўжыцца. Так кажуць беларусы. А вось індыйская прыказка: “Не парывай груба нітку дружбы, інакш калі прыйдзеца зноў яе звязаць, то застанеца вузел”...

А Кацярына Стрынакова расла, фармавалася як асоба ўжо і ў незалежнай Беларусі. Нарадзілася ў Бабруйску, у сям’і беларусаў. У 2003-м закончыла школу, а ў 2006-м — Бабруйскае медвучылішча. З 2009-га жыве і працуе ў Самары, цяпер ужо не ў медыцыне: вучыць самарскіх дзяцей харэаграфіі ў сваёй школе танцаў. Там яна і трэнер, і педагог. А яшчэ вучыцца на трэцім курсе Самарскага дзяржінстытута культуры: факультэт сучаснага мастацтва і мастацкіх камунікацый, кафедра харэаграфіі. На фальклорна-этнаграфічны конкурс “ЭтноЛик” наша супляменніца прадставіла “этна-візітоўку” пра Беларусь, у якой з дапамогай відэапрэзентацыі расказала пра сябе і родны край, пра нацыянальныя традыцыі, самабытную культуру беларускага народа. Упрыгожыў аповед і яркі, вельмі душэўны выступ Марыны Кірылавай, салісткі беларускага вакальнага ансамбля “Каданс”. Марына выконвае абавязкі кіраўніцы моладзевага аддзялення беларускай суполкі, а спявала беларускую песню “Я кахаю цябе”.

Відэапрэзентацыю Беларусі рабіла Кацярына Стрынакова

Вынік такой творчай супрацы беларусак — перамога Кацярыны ў намінацыі “Этна-візітоўка”, дыплом лаўрэата конкурсу. Варта дадаць, што святочную атмасферу сяброўства і аднавання культур надавалі “ЭтноЛіку”

нацыянальныя касцюмы ўдзельнікаў. За беларускі строй Кацярына Стрынакова ў намінацыі “Этна-касцюм” таксама адзначана дыпламам. “Для моладзі “ЭтноЛик” — гэта магчымасць бліжэй пазнаёміцца з культурай, традыцыямі, звычаямі іншых народаў, — лічыць Марына Кірылава. — Беларуская моладзь Самары з цікавасцю, з ахвотай удзельнічае ў міжнацыянальных імпрэзах і святах. Мяркую, і ў тым, што на самарскай зямлі пануе мір ды згода паміж народамі, ёсць заслуга і мясцовых беларусаў”.

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Назаўсёды ў сэрцы родны кут

Кацярына Мядзведская

Ветэран вайны, ураджэнец Беларусі Раман Сычоў з Кыргызстана марыць пабыць на роднай Гомельшчыне

У пісьме ў рэдакцыю сакратарка Беларускага аб’яднання ў Бішкеку “Світанак” Яўгенія Цема піша, што напярэдадні Дня Перамогі ўдзельніку Вялікай Айчыннай вайны, адзінаму ветэрану ў іхняй суполцы Раману Сычову быў уручаны медаль “Почетный гражданин Кыргызской Республики”. Перадаў ветэрану ўзнагароду старшыня аб’яднання Аляксандр Шут.

“Можна доўга пералічаць усе ўзнагароды Рамана Федасеевіча, — піша Яўгенія Цема. — Іх больш за 20. За адвагу, стойкасць і мужнасць, праяўленыя пад час баявых дзеянняў з нямецка-фашысцкімі захопнікамі, ён узнагароджаны медалём “За абарону Савецкага Запаляр’я”, мае медаль Жукава, ордэн Айчыннай вайны 3-й ступені, ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга. У 1940 годзе Раман Сычоў быў прызваны ў Чырвоную

армію, служыў у Манчагорску, што ў Мурманскай вобласці. З пачаткам вайны трапіў пад Мурманск, у 52-ю стралковую дывізію — пазней 10-ю гвардзейскую. “Раман Федасеевіч салдатам прайшоў усю вайну і вынес усё яе нягоды, абараняючы Айчыну”, — адзначае Яўгенія.

Тэма вайны, лёсы яе ўдзельнікаў, якіх з кожным годам усё менш — важная, цікавая й нашай газеце. Мы звязаліся з Яўгеніяй Цемай, папрасілі падрабязней расказаць пра земляка: і родам адкуль, і як трапіў у Кыргызстан... Ад яе і даведаліся, што нарадзіўся Раман Сычоў у 1921-м у пасёлку Стэп: Добрушскі раён Гомельшчыны. Памятае дзядулю Агея, які меў у вёсцы Вуць млын. Дастаўся ён у спадчыну сыну Фядосу, бацьку нашага героя. Аднак у 1929-м усё — і млын, і коней, і плуг, і калёсы... — давялося аддаць у калгас. Ішла калектывізацыя, і сям’я адчувала моцны ціск, болічылася заможнаю. Бацькі, Фядос Агеевіч і Кацярына Фёдаруна, у дзявоцтве Лялікава, разам з дзецьмі у 1934-м пераехалі ў пасёлак Чубурэнка Омскай вобласці Расіі. Усяго ў

Аляксандр Шут віншуе ветэрана Рамана Сычова

сям’і Сычовых было дзве дачкі ды сем сыноў. Раман Федасеевіч закончыў там 7 класаў, пасля працаваў камбайнёрам у суседнім сяле Маскаленка, яго адтуль і прызвалі ў армію.

Пасля вайны, у 1946-м, Раман Федасеевіч пераехаў у Кыргызстан: там жылі яго брат Іван і сястра Моця. Працаваў беларус увесь час пасля вайны кранавышчыком на металабазе. Ажаніўся з сібірчачкаю Ганнай Канстацінаўнай: швачка па прафесіі, працаўніца тылу. Разам выхавалі дзяцей — дачку Таццяну і сына Сяргея. Цяпер у іх чатыры ўнукі, пяць праўнукаў, чакаюць прапраўнука...

Хоць больш Раман Федасеевіч ніколі не быў у Беларусі, але ж сумуе па родных мясцінах і вельмі хоча

на Гомельшчыну прыехаць. Яўгенія Цема піша: “Вы б толькі бачылі, як святлее і маладзее ягоны твар, калі гаворыць пра Бацькаўшчыну. Успамінае зіму, якая, кажа, халадней, чым тут, і прыгожыя лясы Беларусі. Расказваў, як хлапчуком хадзіў па грыбы, з сябрамі вудзіў рыбу. Цікава: лавілі ў старэнькую кашулю. Беларусь, прызнаецца Раман Федасеевіч, назаўжды засталася ў ягоным сэрцы”.

Яўгенія Цема перадала просьбу ветэрана: хай бы адгукнуліся родныя і тыя, хто памятае сям’ю Сычовых-Лялікавых з вёскі Вуць і пасёлка Стэп Добрушкага раёна Гомельшчыны. Пішыце ў рэдакцыю на электронны адрас — дапаможам адладзіць сувязь.

ВЕСТКІ

Пра асветніка ў Нальчыку

Алесь Мурочка

Кіраўнік Кабардзіна-балкарскага грамадскага руху “За единение — «Сябры»” Павел Сідарук расказаў пра беларускага першадрукара

У Нальчыку, сталіцы Кабардзіна-Балкарскі, у Дзяржаўнай нацыянальнай бібліятэцы КБР імя Т. Мальбахавы прайшла канферэнцыя “Величие слова славянского”. Яе правялі ў Дзень славянскага пісьменства і культуры бібліятэка і суполка “Общество русской истории и культуры «Веч»”. Наш зямляк, старшыня савета грамадскага руху “За единение — «Сябры»” Павел Сідарук выступіў з дакладам пра Францыска Скарыну, ягоны ўнёсак у славянскую культуру. Дакладчык звярнуў увагу: “Біблія” Скарыны (1517) выйшла за паўвека да таго, як Іван Фёдаруў аддрукаваў першую датаваную кнігу ў Маскве. Нагадаў, што Іван, сын Фёдаруў, як і Пётр Мсціславец, былі родам з беларускага зямель. “Менавіта Скарына пяць вякоў таму надаў вырасьляючы імпульс для развіцця пісьмовай беларускай мовы, ён жа тады заклаў моцны камень у падмурак беларускай дзяржаўнасці”, — падкрэсліў Павел Сідарук.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Ад Скарыны да SKARYNA

Упершыню ў свеце пераважная большасць беларускіх школьных падручнікаў стала даступнаю ў электронным фармаце для вучняў і настаўнікаў, розных іншых карыстальнікаў. Вось так і ў эпоху ІТ-тэхналогій прадаўжаюцца асветніцкія традыцыі Францыска Скарыны.

Іван Ждановіч

А вы ведаеце, што практычна ўсе беларускія школьныя падручнікі даступныя сёння па адным кліку ў сучасных гаджэтах карыстальнікам па ўсім свеце? “Да заканчэння рэгістрацыі на ЦТ 2017 засталася 00 месяцаў 00 дзён 08 гадзін...” — высвечваюцца лічбы на сайтах для абітурыентаў, калі пішуцца гэтыя радкі. У пару экзаменаў, цэнтралізаванага тэставання мультымедыяных падручнікі з інтэрнэта прыйшліся вельмі дарэчы: лік новых карыстальнікаў пайшоў на тысячы. Дарэчы, ніводная іншая краіна пакуль што не мае такой “прасунутай”, сучаснай, зручнай у карыстанні, даступнай у любым часе і месцы ўласнай распрацоўкі! Хутка год, як рэалізаваны, запушчаны праз інтэрнэт найкаштоўны для сусветнай супольнасці (бо першы!), знакавы для Беларусі праект. Сёлета ўпершыню ён даступны для тысяч абітурыентаў, прычым — па вельмі “дэмакратычнай” цане.

Сімвалічна, што такі рэвалюцыйны прарыў у галіне данясення і засваення ведаў, беларускага асветніцтва зроблены якраз напярэдадні 500-годдзя беларускага кнігадрукавання. Але як і кім зроблены? Мяркую, чытачам ГР цікава будзе пра тое даведацца. Бо праблемы моўных курсаў, нядзельных школ, беларускамоўнай адукацыі ў шэрагу беларускіх суполак замежжа — адны з галоўных. А колькі разоў пра падручнікі!.. Цяпер жа ўсё вырашаецца хутка, зручна і сучасна: клікам адным.

Мы звыкліся з тым, што беларускія ІТ-спецыялісты — адны з найлепшых у свеце. Вядома ж, не абышлося без іх і тут. “На працягу 2013-17 гадоў спецыялісты кампаніі “Сакрамент ІТ”, якая з’яўляецца адным з першых рэзідэнтаў беларускага Парка высокіх тэхналогій, выканалі складаны інавацыйны праект “Праграмны комплекс «Мультымедыяная бібліятэка школьніка»” — скарачана ПК МБШ, — расказвае госць рэдакцыі, дырэктар кампаніі “Сакрамент ІТ” Валеры Ягораў. — Задумы наконт не проста механічнай алічбоўкі ці ПДФ-версій падручнікаў, а іх “ажыўленне”, пераўтварэння пры дапамозе розных мультымедыяных тэхналогій у дасведчаных кансультаў для педагогаў, цікавых, нават займальных сяброў-дарадцаў для вучняў, былі ў нас і раней. Прычым настолькі смелыя і “вясёлкавыя”, што зацікавілі й педагогаў. І ўрэшце кампанія рызкнула распачаць праект за свае грошы. Каб хутчэй рухалася справа, часткова яго прафінансаваў на зворотнай аснове Беларускі інавацыйны фонд Дзяржкамтэта па навуцы і тэхніцы. А дзяржаўным заказчыкам выступіла Міністэрства адукацыі Беларусі.”

Дзеля чаго стараліся? Валеры

Валеры Ягораў: “Тут ёсць усе школьныя падручнікі”

Мікалаевіч удакладняе: мэта праекта — палепшыць якасць адукацыі, зацікавіць вучняў вучобай, заахвоціць да стараннага навучання, да набывання і паглыблення ведаў, іх сістэматызацыі. А яшчэ немалаважна, што “Мультымедыяная бібліятэка школьніка” дапамагае педагогам фармаваць пазітыўны, сацыяльна актыўны, патрыятычны светапогляд карыстальнікаў: дзякуючы выкарыстанню інавацыйных інфармацыйных тэхналогій.

І як тут пазбегнуць гістарычных паралеляў? Мы ж ведаем, дзеля чаго распачаў друкарскую справу 500 гадоў таму асветнік Францыск Скарына. У пасляслоўі да кнігі “Апостал”, выдадзенай у сакавіку 1525-га, знаходзім, што яна “...во славном месте Виленском выложена и выписана працею и великою пильностию доктора Францыска Скорины с Полоцка Богу во Троици единому и пречистой матери его Марии со всеми светлыми ко чьти и людем посполитым к доброму навчению”. Дарэчы, беларусы Вільнюса годна ўшаноўваюць памяць пра супляменніка. З 1994-га ў горадзе працавала школа з беларускай мовай навучання. У 1997-м атрымала яна імя Францыска Скарыны, а з 2012-13 навучальнага года — статус гімназіі.

“К доброму навчению” выдавалі кнігі, прадаўжаючы справу Скарыны, і ягоныя наступнікі-друкары — іх імёны вядомыя нам са школы.

Праўда, у сілу гістарычных абставін трохі “зблудзіўся” ў Маскве ды Львове ўрадзнец Вілейшчыны, Іван, сын Фёдараў, са шляхецкага роду Рагозаў. Той самы “Іван сын Фёдара з Петкавіч”, які ў 1529 годзе паступіў у кракаўскі Ягелонскі ўніверсітэт, а праз тры гады атрымаў там ступень бакалаўра — ужо як “Іван Фёдараў Масквічін”. Ды цяпер ёсць у даследчыкаў важкія аргументы на карысць беларускага паходжання і знакамитага расійскага першадрукара Івана Фёдарава (гл.: “Іван, сын Фёдараў — родам з Вілейшчыны” — ГР, 1.06.2016).

Традыцыі, былая слава продкаў, самі па сабе мала чаго вартыя, калі не маюць развіцця, працягу. Ну што за карысць нашчадкаў знакамітых савадоў, пчаляроў ці вінаградараў, калі страцілі яны й сады свае, і пчылы разляцеліся, а вінаграднікі зьяліся? Безумоўна, варта шанаванне наша слаўнае мінулае! Можна, вядома ж, аднавіць і Скарынаў друкарскі станок, і перавыдаць (сучасныя тэхналогіі!) ягоныя ўсе кнігі. І нават знайсці магілу генія ды перанесці ягоныя астанкі ў Беларусь... А пры тым, наступляючы Скарынаву навуку, варта ўсё ж не чапляцца аберуч за мінулае — смялей рухацца ў будучыню. Выкарыстоўваючы пры тым новыя, сучасныя падыходы, інавацыйныя тэхналогіі — дзеля развіцця гра-

Пётра Сергіевіч. Скарына ў друкарні. 1957 г.

мадства, у імя пашырэння ведаў і “добраго навчання” тых, хто гатовы іх засвойваць. Бо ці не тое ж рабіў і вялікі асветнік, упершыню 500 гадоў таму распачынаючы друкаванне кніг на старабеларускай мове!

Можа я завышаю значэнне таго, што зрабіла кампанія “Сакрамент ІТ”? Не будзем, сапраўды, спяшацца з высновамі: усё вялікае бачыцца на адлегласці. Не сакрэт: і Скарынавы, кажучы сучаснай моваю, інавацыйныя праекты не адразу знайшлі прызнанне. Ягоныя кнігі нават публічна спальвалі ў Маскве, палічыўшы ерэтычнымі... Між тым беларускія ІТ-спецыялісты адчуваюць сябе пераемнікамі, спадчыннікамі асветніцкіх традыцый Францыска Скарыны. І нават плануюць даць праекту ПК МБШ — які цяпер актыўна “ідзе ў людзі” з сайта MBOOK.BY, праз анлайн-версію Megabook (сумесна з МТС) — ёмку і вельмі сімвалічную назву SKARYNA. “У кампаніі працуюць не проста выдатныя спецыялісты, але й патрыёты Беларусі, — гаворыць Валеры Ягораў. — А таму і назву праекта хацелася б наблізіць да беларускіх рэалій, “пусціць карэньмі” ў родную зямлю. Як вядома, Францыск Скарына лічыцца першаасветнікам на нашых землях. Праз яго шырока пайшлі кнігі да людзей культурных, адукаваных. А

ў сучасных варунках, мы лічым, “Мультымедыяная бібліятэка школьніка” — гэта працяг традыцый Скарыны ў эпоху ІТ-тэхналогій, новы крок у тым жа кірунку, асветніцкім, які вызначыў наш вялікі папярэднік яшчэ 500 гадоў таму... Думаем, што назва SKARYNA тут будзе вельмі да месца”.

І яшчэ адна гістарычная паралель. Як Скарына ў свой час не спыніўся, надрукаваўшы адну кнігу, так і кампанія “Сакрамент ІТ” плануе развіваць, удасканалваць свой інавацыйны праект: “У бліжэйшыя тры гады плануем укараніць у МБШ галасавога памочніка. Гэта, дарэчы, наша распрацоўка, заснаваная на ўбудаванай сістэме распазнання мовы. Такі памочнік, у прыватнасці, будзе выкарыстоўвацца, каб рабіць пошукавы запыт па базе ведаў МБШ. Распрацуем, будзем укараняць інтэлектуальную сістэму пошуку інфармацыі, якая базуецца на семантычнай сетцы. Зробім і функцыю падтрымкі канспекта, інтэграванага ў падручнік, функцыю інтэрактыўнага кансультанта па складаных раздзелах падручніка”.

Не менш амбіцыйныя планы ў Валерыя Ягорава з яго напалечнікамі й наконт пашырэння базы ведаў. Яны шукаюць спонсараў, каб зрабіць і дадатковыя “кніжныя паліцы”. Першая будзе ўключаць электронныя версіі розных выданняў (дапаможнікаў, навукова-папулярнай літаратуры, метадычных распрацовак...), якія змогуць выкарыстаць і настаўнікі, і вучні, і бацькі. Далей пойдучь спецыялізаваныя блокі МБШ для мэтавых аўдыторый: для бацькоў (выхаванне здаровага дзіцяці, ранняя дыягностыка адхіленняў, іншыя карысныя парады), для настаўнікаў (метадычныя матэрыялы, уключаючы паўрочнае планаванне). А з часам у праекта будзе й выхад на вышэйшую адукацыю, на спецыялізаваныя мультымедыяныя бібліятэкі для розных спецыялістаў.

Даступнасць ведаў, інфармацыі, адукацыі — гэта, як вядома, важныя, базавыя прынцыпы ўстойлівага развіцця грамадства. Праект SKARYNA — спадзяемся, і такая назва прыжывецца — робіць даступнымі ўсе падручнікі сярэдняй школы Беларусі на любой платформе. Гэта важна, бо цяпер школьнікі, настаўнікі карыстаюцца рознымі гаджэтамі. Спецыялісты, дарэчы, называюць гэта: мультыплатформеннасць — магчымасць выкарыстоўваць SKARYNA практычна на любых мабільных і стацыянарных прыладах. Так што маючы смартфон, планшэт, кампутар, якія працуюць з аперацыйнымі сістэмамі Android, iOS, Windows, у любой краіне цяпер можна быць заўсёды — з беларускімі падручнікамі.

ТРАДЫЦЫ

“Спевы матулі” пачулі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

“Мы шчыра жадаем, каб ведалі ў Маскве, Расіі нас, беларусаў, як тых, што шануе свае традыцыі, свае вытокі, сваю мову і культуру, — напісала нам Ірына Германаўна. — Мы таксама й за яднанне, супрацу з творчымі людзьмі розных нацыянальнасцяў, якія падтрымліваюць разам з намі станоўчы вобраз беларусаў, ды і ўвогуле Беларусі ў Расіі. Аднак, на жаль, не ўсе тое разумеюць... А шкада! Бо мы разлічваем на падтрымку, хоць бы словам добрым, у нашай актыўнай культурна-асветніцкай дзейнасці. А юбілейны канцэрт засведчыў: наш “Кірмаш” усім прыносіць вялікую карысць. І радасць! Мы атрымалі шмат віншаванняў, падзякі ад Пасла Беларусі ў Расіі, Маскоўскага Дома нацыянальнасцяў, Федэрацыі міру і згоды, Міжнароднай асацыяцыі “Прырода і творчасць” пры ЮНЕСКА... І яшчэ ад суполак “Таджыкскае культурнае таварыства”, Таварыства чувашскай культуры, “Грузінскае зямляцтва” Масквы, “Беларусы Падмаскоўя”, ФНКА “Беларусы Расіі” ды рускіх творчых цэнтраў Ма-

Гурт “Кірмаш” — на сцэне Дзелавага і культурнага комплексу пры Пасольстве Беларусі

сквы. Кранальна павіншавалі нас і беларусы Далёкага Усходу, Ростова, нават з Італіі ды іншых месцаў.

Мы ўдзячныя за ўвагу ўсім нашым супляменнікам.

Што ж, як піша ў адным з

тэкстаў Ірына Германаўна, ансамбль “Кірмаш” прыгожа ўплятае свой “беларускі васілёк” у вянок

славянскіх нацыянальных культур. Ад часу стварэння гурт рухаецца ў плыні “адраджэння і рэканструкцыі песеннай спадчыны беларускага народа па этнаграфічных матэрыялах”. На рахунку самадзейных артыстаў — больш за 200 выступаў, а ў рэпертуары — каля 400 песень: гэта як расшыфраваныя этнаграфічныя запісы беларускіх песень, так і песні народаў былога Савецкага Саюза і краін Еўропы. Створана і 16 праграм “Беларускія календарныя святы” — дэманстраваліся на фальклорных святах у Маскве, Бранску, падмаскоўных гарадах, а таксама на фэстах у Беларусі, Польшчы, Італіі, Аўстрыі. Ансамбль мае больш за 100 дыпламаў і падзяк, а яго стваральніца Ірына Капчынская — нязменная мастацкая кіраўніца і, можна сказаць, прыгожая душа гурта — у 2015-м была ўшанавана медалём Францыска Скарыны.

Далучаемся да шматлікіх віншаванняў, паважаныя сябры-“кірмашоўцы”! Няхай хораша, песенна вам жывецца — і не томяцца вашыя душы, купаючыся ў плыні чароўных беларускіх мелодый, строяў, словаў.

Ірына КАПЧЫНСКАЯ, сябар Саюза журналістаў Расіі, сябар савета Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Масквы”

Зусёй адказнасцю магусказаць: “У нашага “Кірмаша” — Беларуская Душа”. Гурт ад часу стварэння актыўна далучае сотні людзей да нацыянальнай беларускай культуры. Наша творчасць цікавая і спецыялістам, і аматарам. З народных глыбін чэрпаем унікальныя матэрыялы, і праз нашыя песні, мелодыі, строі праяўляецца вялікая Беларуская Душа. Яна ж адкрываецца — не ўсім, а найперш тым, хто ўмее чуць, бачыць, адчуваць сэрцам сапраўдную Прыгажосць.

Гурт “Кірмаш” — рэдкая з’ява творчага фальклорна-этнографічнага даўгалецця ва ўмовах вялікага горада. А самае галоўнае — гэта аддае служэнне ідэалам нацыянальнай самасвядомасці. Мы прадаўжаем традыцыі многіх пакаленняў папярэднікаў і перадаем каштоўныя веды пра нацыянальную культуру беларусаў і сучаснікам, і наступнікам — моладзі. Тысячы людзей у Маскве, Расіі, Беларусі ды й далей па свеце дзякуючы “Кірмашу” бачаць

беларускія нацыянальныя строі, чуюць спрадвечнае гучанне народнай беларускай песні. Сам жа гурт многім з энтузіястаў, далучаным да ягонай жыватворнай энергетыкі, падарыў радасць адкрыццяў, азарэнняў, сумеснай творчасці, радасць усведамлення сябе — часцінкаю-залацінкаю слаўнага і вельмі таленавітага Беларускага Народа. Гурт дапамагае нам адчуць дух і атмосферу жыцця продкаў, усвядоміць сваю прыналежнасць да гісторыі, да лёсу роднай Бацькаўшчыны.

“Кірмаш” — гэта не звычайны многім калектыў самадзейнай творчасці на сцэне, які пераймае прыёмы прафесійных артыстаў. Мы падобныя да гурта вясковага, і нібыта спяваем на вачорках. З намі выступаюць, прычым бескарысліва, прафесійныя музыкі: піяністы, скрыпач, цымбалістка, дудар... Збліжае нас, пэўна, шчырае жаданне служыць Дабру, Прыгажосці, Любові, Згодзе паміж людзьмі ды іншым традыцыйным

каштоўнасцям жыцця. “Кірмашоўцы” праводзяць серыю асветніцкіх сустрэч “Знаёмцеся: Беларусь!” — і на кожнай сустрэчы гучаць новыя песні. Гэта дзівосная, ні з чым іншым не параўнальная падзея ў творчым і культурным жыцці Масквы на працягу ўжо трох гадоў.

“Кірмаш” — гэта не толькі песні ды строі. У нас ужо граюць музыкі на традыцыйных беларускіх інструментах. І моладзь прыходзіць, каб павучыцца ствараць сваімі рукамі народныя беларускія строі. У нас ёсць калекцыя выцінанак, можна павучыцца вырабу паясоў. І вядзецца курс “Народная беларускае мастацтва” ў ліцэі № 1571 Паўночна-Заходняй адміністрацыйнай акругі Масквы. Так што па формах дзейнасці наш гурт паступова пераўтварыўся ў Этнацэнтр “Кірмаш”. І, мяркую, вынікі нашай працы за мінулыя 20 гадоў — не марныя. А досведом сваім з добрымі людзьмі мы заўсёды гатовы падзяліцца.

СВЕТЛЫ СЛЕД

Восем гадоў і Вечнасць

Рыгор Арэшка

У расійскім Яраслаўлі прайшла інтэлектуальная гульня на кубак музея Максіма Багдановіча — у дзень памяці паэта

З прывольскім горадам, як вядома, звязаны важныя старонкі жыцця і творчасці класіка беларускай літаратуры. Там шануюць памяць пра яго. Загадчыца Музея Максіма Багдановіча Наталля Прохарава, які ж цяпер з’яўляецца і Цэнтрам беларускай культуры, напісала ў рэдакцыю: 25 мая ў першым корпусе Яраслаўскага дзяржуніверсітэта імя Дзямідава прайшла грамадска-культурная акцыя да 100-й гадавіны памяці пісьменніка. Яе ладзілі разам супрацоўнікі Музея Максіма Багдановіча, а таксама ўніверсітэта, Музея гісторыі Яраслаўля ды яраслаўскае аддзяленне Асамблеі

народу Расіі, і яшчэ Маскоўскай індустрыяльнай банкі.

Варта нагадаць, што Максім Адамавіч Багдановіч — знакаміты выпускнік яраслаўскага Дзямідаўскага юрыдычнага ліцэя. І ў той жа час адна з самых значных фігур у славянскай літаратурнай традыцыі, адзін з пачынальнікаў новай эпохі ў беларускай гісторыі, названай Беларускай Адраджэннем. Хоць нарадзіўся Максім на беларускай зямлі, але ж 8 гадоў з адведзеных яму лёсам 25-і, найбольш плённых у творчасці, пражыў у Яраслаўлі. Там жа скончыў мужчынскую гімназію, друкаваў свае творы ў яраслаўскай газеце “Голос” і часопісе “Русский экскурсант”.

Большая частка літаратурнай спадчыны Максіма Багдановіча стваралася менавіта ў Яраслаўлі: там паэт падрыхтаваў да выдання і “Вянок”, свой адзіны прыжыццёвы зборнік. За вершы, прысвечаныя таленавітай, ка-

ханай ім яраслаўне Ганне Рафаілаўне Какуевай яго называюць самым рамантычным беларускім паэтам. “Яраслаўцы беражліва захоўваюць памяць пра беларускага паэта з берагоў Волгі, — напісала ў рэдакцыю Наталля Прохарава. — Адна з вуліц Кіраўскага раёна названая імем паэта, у 1994-м ля сцен былой мужчынскай гімназіі ўсталяваны помнік Максіму Багдановічу. А крыху раней, у 1992-м, у Яраслаўлі, у доме, дзе жыла сям’я паэта, адкрыўся мемарыяльны музей”.

Акцыя ўшанавання Максіма Багдановіча ў Яраслаўлі пачалася з мітыngu памяці ля помніка паэту, дзе выступілі рэктар Яраслаўскага дзяржуніверсітэта Аляксандр Русакоў, прадстаўнікі дэлегацыі з Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Вераніка Курцова ды Ігар Капылоў, пляменніца яраслаўскага сябра і папечніка Максіма Багдановіча

Кубак Музея Максіма Багдановіча і яго ўладальнікі

— Ніна Сяргееўна Дзямольская. Удзельнікі, госці акцыі знаёмліліся з матэрыяламі міжнароднай выставы “Геній зямлі беларускай. Максім Багдановіч” — з фондаў мінскага Літаратурнага музея Максіма Багдановіча.

Крыху пазней пры падтрымцы прафкама ўніверсітэта ладзілася інтэлектуальная гульня на кубак Музея Максіма Багдановіча, прысвечаная часу, у якім жыў паэт. “Дарэчы,

ніводзін музей Яраслаўля свайго кубка пакуль не мае, ды і наш музей такую форму заахвочвання выпрабаваў упершыню, — паведаміла Наталля Прохарава. — За кубак змагаліся 5 каманд, а ўрэшце пераможцамі сталі студэнты матэматычнага факультэта. Прызы пераможцам і ўдзельнікам прадаставіў Маскоўскі індустрыяльны банк”. А ў фінале акцыі выступіла капэла ўніверсітэта пад кіраўніцтвам Людмілы Барадзіной.